

Backsteins VS. 14, 11. शिला^० MBH. 13, 462. पृष्ठस्यदीपो मञ्जूषाम् d. i. auf dem Korbe KATHS. 15, 41. ज्ञानुपृष्ठे, ज्ञानमध्ये MĀRK. P. 11, 8. मौलि^० H. 59. — RV. 1, 58, 2. अमीमक्तु स्वर्गेभ्यं भूमी पृष्ठे वं रुद्रः 5, 7, 5. पृष्ठे समानानां स्यात् TS. 2, 1, ७, 1. सत्सं^० tausendflächig: ब्रह्मोदन AV. 41, 1, 19, 20. रुक्म^०, सुवर्ण^० so v. a. von Aussen mit Gold belegt, vergoldet: धनुस् MBH. 3, 11079. HARIV. 6846. R. 2, 100, 19. R. GORR. 2, 108, 19. चर्मन् MBH. 4, 1014. — 3) Rücken so v. a. Rückseite, hintere Seite, = पश्चिममात्र, चर्ममात्र H. an. MED. सेना^० MBH. 6, 2109. सैन्य^० AK. 2, 8, 2, 47. H. an. 2, 481. MSD. 1, 10. सैन्यपृष्ठभाग HALAJ. 3, 6. व्यूह^० TRIK. 3, 3, 134. लेख्यस्य JĀG. 2, 93. कर्ण^० H. 636. अश्वचलनशालायाः पृष्ठदेशे hinter PĀNĀT. 252, 21. — 4) त्रिपृष्ठे a) n. der oberste Theil der drei Himmel, der höchste Himmel AV. 9, 5, 10. BHĀG. P. 1, 19, 23. 2, 7, 20, 40. — b) adj. drei Rücken —, Höhen —, Flächen habend oder einnehmend; so heisst der Soma: अग्निं त्रिपृष्ठैः सर्वेभ्यः सौमैः पृष्ठाधम् RV. 7, 37, 1. रथ (beim Soma) 9, 62, 17. वृषन् 71, 7. 90, 2. 73, 3. 106, 11. Die Erklärungen sind ungenügend; vielleicht von den drei Höhen oder Flächen, welche die Stätten des Soma sind: Himmel, Bergeshöhe (vgl. पर्वताः सोमपृष्ठाः AV. 3, 21, 10) und Opferplatz. Beiw. Vishnu's BHĀG. P. 7, 3, 32. 8, 17, 26. Wird ein Mal durch oberhalb der drei Welten wohnend, das andere Mal durch jenseits der mit den drei Eigenschaften behafteten Natur stehend erklärt. — 5) पृष्ठ oder vollständiger पृष्ठस्तोत्र eine best. Sāman-Form, welche bei der Mittagsspende Anwendung findet und aus den Sāman रथंतर, बृहत्, वैश्व, वैराज, शाक्वर, रैवत gebildet wird; des halb näher bezeichnet als रथंतरपृष्ठ, बृहत्पृष्ठ u. s. w. एतानि सामानि पृष्ठानि TBH. 1, 8, ३, 3. 4, 7, 2, 3. 4, 8. TS. 6, 6, ३, 1. AIT. BR. 1, 15, 3, 21. 6, 5, 8, 1. 3. 4. तान्सर्वे स्तोमैर्वस्तात्पर्यार्थसर्वैः पृष्ठैः परस्तात् 4, 19. ÇĀNKH. BR. 29, 3, 5. पृष्ठैर्वै देवाः स्वर्गं लोकमस्पृन् 24, 8. ÇAT. BR. 10, 1, 2, 7. 13, 5, 1, 1. 10. 2, 10. त्रिवृत् स्तोमाद्रथंतरं पृष्ठं निरमिमीत 8, 1, 4, 5, 8. PĀNĀT. BR. 16, 15, 10. 20, 8, 1. 9, 1. 7, 8, 5. LĀTJ. 4, 3, 11. 13. 2, 9, 5. 5, 12, 8. ÇĀNKH. ÇR. 15, 7, 2. fgg. 10, 2, 1. 3, 1. fgg. ĀCV. ÇR. 4, 12. 5, 15. 7, 5, 8, 4. प-रोक्तं, प्रत्यक्तं 9, 1, 3. Vgl. पृष्ठ als N. verschiedener Sāman Ind. St. 3, 223. — Vgl. ककचपृष्ठी, धृतपृष्ठ, तनू, त्रि, द्रुह, नाक. नील, नैक, मृदा, वीत, शुक्र, शुन, सर्व, सोम, स्तोम.

पृष्ठक (von पृष्ठ) n. Rücken: कृस्ति^० R. 2, 71, 15. कूर्मा विभर्ति धरणीं खलु पृष्ठकेन Spr. 77. पृष्ठके कर् hintansetzen, verzichten auf: अग्रमानं तु पुरस्कृत्य मानं कृत्वा तु पृष्ठके 138, v. 1.

पृष्ठगोप (पृष्ठ + गोप) m. der den Rücken eines Kämpfenden deckt MBH. 1, 7408. 4, 1105. 6, 2110. — Vgl. पृष्ठरत्न.

पृष्ठग्रन्थि (पृष्ठ + ग्रन्थि) m. Buckel H. 466. HALAJ. 2, 449.

पृष्ठघ्न (पृष्ठ + घ्न) m. N. pr. eines Mannes VĀJU-P. in Verz. d. Oxf. H. 55, b, 24.

पृष्ठचलुस् (पृष्ठ + च) m. Krabbe, Krebs (die Augen auf dem Rücken habend) ÇĀNDĀRTHAK. bei WILSON.

पृष्ठज (पृष्ठ + ज) m. eine Form des Skanda (auch als Sohn desselben aufgefasst) MBH. 1, 2588 (9, 2487 st. dessen पृष्ठतः). HARIV. 157. VP. 120.

पृष्ठजार्क (पृष्ठ + जार्क) n. = पृष्ठस्य मूलम् wohl os coccygis gaṇa कर्णादि zu P. 5, 2, 24.

पृष्ठतत्पन = तत्पन TRIK. 2, 8, 38.

पृष्ठतैम् (von पृष्ठ) adv. praep. a tergo, auf dem Rücken. im Rücken. hinten, von hinten, nach hinten, hinter (mit dem gen.) gaṇa आद्यादि zu P. 5, 4, 44. VĀRT. TBH. 1, 1, 2, 8. ÇAT. BR. 5, 4, 2, 7. 10, 3, 5, 2. 14, 4, 2, 9. वृक्षा पृष्ठत उद्धृत्य ÇĀNKH. ÇR. 4, 14, 4. KAUC. 81. (ताद्याः स्यूरस्त्वा वेणुदलेन वा) पृष्ठतस्तु शरीरस्य नेतमाङ्गे auf den Rücken M. 8, 300. पुरस्तात्, पृष्ठतः MBH. 5, 7315. BHAG. 11, 40. SUND. 3, 27. SUÇR. 1, 125, 3. AK. 2, 8, 4, 10. H. 732. तस्युः सर्वे ऽत्र पृष्ठतः KATHS. 47, 43. अस्तप्यपि पृष्ठतः करिकुले Spr. 2691. (वृद्धान्) गच्छतः पृष्ठतो ऽन्विष्यात् M. 4, 154. N. 9, 7. R. 1, 19, 23. 44, 31. PĀNĀT. 9, 1. पृष्ठतस्तव गच्छत्याः R. 2, 30, 11. 103, 27. MBH. 3, 14551. ÇĀR. 77, 11. VID. 83. PĀNĀT. 260, 18. तत्पृष्ठतो न गतः 19. परिवर्तिन् nach hinten SUND. 3, 26. वीक्षितव्यम् KATHS. 39, 133. मृत्तिकैषा ते प्रनेतव्यात्मपृष्ठतः hinter dich 134. hinter dem Rücken so v. a. heimlich: प्रतिपिद्धान् धर्मेषु भक्त्यान्वृज्जीत पृष्ठतः MBH. 13, 5046. भूम् in Rücken sein so v. a. gleichgültig sein, keinen Eindruck machen: अरण्ये वसतो यस्य ग्रामो भवति पृष्ठतः MBH. 1, 3635. fgg. कर् auf den Rücken nehmen: पर्वतम् R. 1, 43, 30. hinter sich bringen ÇAT. BR. 3, 4, 3, 19. AIT. BR. 1, 30. eine Sache oder Jmd fahren lassen, im Stich lassen, aufgeben, verzichten auf, unberücksichtigt lassen: वनम् R. 2, 106, 30. त्वाम् 4, 54, 17. भोगान् MBH. 1, 6694. 3, 10174. पठनर्थाः — कश्चित् पृष्ठतः कृताः । निद्रालस्यम् u. s. w. 2, 260. पूर्वकित्त्वियम् 5, 614. रणम् MBH. 7, 4995. स्वधर्मान् HARIV. 294. R. 2, 21, 62. Spr. 138. 1037. न प्रमाणीकृतः पाणिर्बाल्ये बालेन पीडितः । मम शीलं च भक्तिश्च सर्वं ते पृष्ठतः कृतम् ॥ R. 6, 101, 18. Die Stelle: तदास्माभिः पृष्ठतो ऽपि वक्रिप्रवेशः कार्यः PĀNĀT. 70, 7 ist wohl verdorben. MBH. 9, 2487 fehlerhaft für पृष्ठतः.

पृष्ठदृष्टि (पृष्ठ + दृष्टि) m. Bär (nach hinten sehend) RĀGĀN. im ÇKDR.

पृष्ठपातिन् (पृष्ठ + पा) adj. hinter Jmds Rücken her seiend, wohl so v. a. beobachtend, aufpassend, controlirend RĀGĀ-TAR. 6, 70.

पृष्ठफल (पृष्ठ + फल) n. the superficial contents of a figure HAUGHT. nach COLBR. Alg.

पृष्ठभङ्ग (पृष्ठ + भङ्ग) m. das Brechen —, Biegen des Rückens, Bez. einer Kampfart MBH. 2, 908.

पृष्ठमांस (पृष्ठ + मांस) n. das Fleisch auf dem Rücken: मांसं खाद्, भन् Jmds Fleisch auf dem Rücken verzehren so v. a. hinter dem Rücken Böses von Jmd reden: प्राकपादयोः पतति खादति पृष्ठमांसम् (मशकः u. खलः) Spr. 1884. MBH. 13, 4562. संरब्ध एव भूतानां पृष्ठमांसमभक्षयम् 4831. MĀRK. P. 14, 85. In den folgenden Stellen wohl nur scheinbar in der ursprünglichen Bedeutung: पृष्ठमांसं वृथा मांसं वर्ज्यमांसं च पुत्रक ॥ न भक्षयति 34, 56. न भक्षयेद्वा मांसं पृष्ठमांसं (so v. a. böse Nachrede) च वर्जयेत् MBH. 12, 7045.

पृष्ठमांसाद् (पृष्ठ + मांसाद्) adj. hinter dem Rücken Böses von Andern redend TRIK. 3, 1, 9.

पृष्ठमांसादन (पृष्ठ + मांसादन) adj. dass. H. 268.

पृष्ठयज्वन् (पृष्ठ + यज्वन्) m. Höhenopferer: शर्दीय माहताय धर्मस्तुभे दिव आ पृष्ठयज्वने (wohl so v. a. दिवः पृष्ठ आ यज्वने) RV. 5, 54, 1.

पृष्ठयान (पृष्ठ + यान) n. 1) das Reiten SUÇR. 1, 238, 5. 262, 5. — 2) Reitthier, Reitpferd u. s. w.: सुविनीतसुवेगपृष्ठयानः (adj.) — मृगाटवीमुपेयात् KĀM. NĪTIS. 7, 36.

पृष्ठरत्न (पृष्ठ + रत्न) m. = पृष्ठगोप MBH. 6, 2698.